

گزارش گونه *Carex decaulescens* subsp. *decaulescens* برای فلور ایران.

محمد امینی‌راد. بخش تحقیقات رستنی‌ها، موسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور

جنس *Carex* با داشتن بیش از ۵۰ گونه بزرگترین جنس تیره Cyperaceae در ایران به شمار می‌آید. در بررسی نمونه‌های هرباریومی متعلق به این جنس، نمونه‌ای مشاهده شد که پس از شناسایی تحت *C. decaulescens* V. Krecz. subsp. *decaulescens* تعیین نام گردید. شرح کامل گیاه عبارت است از:

گیاهی چندساله، به ارتفاع تا ۶۰ سانتی‌متر، دسته‌ای. ساقه زیرزمینی کوتاه، پوشیده از فلس‌های خاکستری. ساقه‌های هوایی افراشته یا با قاعده‌ای خیزان، با گوشه‌های تیز و زبر و فواصل بین آن‌ها تورفته، در بالا بالدار. برگ‌ها تا نصف طول ساقه هوایی، افراشته؛ غلاف‌ها به طول تا ۲۰ سانتی‌متر، قهوه‌ای خاکستری، با رگه‌های برجسته، پس از مدتی فیبری، با حاشیه سمت غشایی تورفته؛ زبانک به طول ۰/۷ میلی‌متر، ارتفاع کمان برابر عرض پهنک یا طولی‌تر؛ پهنک به عرض ۲ تا ۳ میلی‌متر، تخت، ناودار، با حاشیه‌های برون پیچ، در هر دو سطح کاملاً زگلیکی. گل آذین به طول ۲۰ تا ۳۰ و عرض ۷ تا ۱۰ میلی‌متر، سرسان، قرمز قهوه‌ای

تیره، متشکل از ۳ تا ۵ سنبله افراشته؛ سنبله انتهایی ژینکاندروس (گل‌های ماده در بالا و گل‌های نر در پایین سنبله)، بقیه سنبله‌ها اغلب ماده، پایین‌ترین سنبله گاهی جدا و با دم سنبله به طول تا ۴ میلی‌متر؛ برگه‌ها کوتاه‌تر تا هم‌طول گل‌آذین، بدون غلاف. سنبله انتهایی به طول تا ۱۵ و عرض ۵ تا ۶ میلی‌متر. سنبله‌های ماده به طول ۸ تا ۱۳ و عرض ۳ تا ۵ میلی‌متر، بیضوی یا کشیده؛ گلپوش‌های ماده به طول ۲/۵ تا ۲/۷ و عرض ۱/۲ تا ۱/۵ میلی‌متر، تخم‌مرغی یا قایقی، نوک کند یا نوک تیز، گاهی نوک دراز و سیخک‌دار، قرمز قهوه‌ای تیره، با حاشیه‌های غشایی باریک و درون پیچ، نوک صاف. اوتریکول‌ها به طول ۳ تا ۳/۵ و عرض ۱/۵ تا ۱/۸ میلی‌متر، بیضوی، تخت یا کمی متورم، قهوه‌ای طلایی، براق، در بالا با زگیل‌های نامشخص؛ منقار به طول تا ۰/۲ میلی‌متر، استوانه‌ای، قهوه‌ای تیره، دوپاره، در سطح پشتی با شکاف عمیق. فندقه به طول ۱/۷ تا ۱/۹ و عرض ۰/۹ میلی‌متر، با پاپکی به طول تا ۰/۳ میلی‌متر و پایه خامه به طول ۰/۱ میلی‌متر، بیضوی تا واژتخم‌مرغی، سه‌گوش با حاشیه‌های تخت یا کمی تورفته، قهوه‌ای، کاملاً مشبک با یک زگیل در هر حفره.

کوکونن (Kukkonen 1998) در فلورا ایرانیکا جلد ۱۷۳، از این گونه زیرگونه‌های *brunneola* را از ایران و *alsia* را از پاکستان معرفی کرده است و اشاره‌ای به این زیرگونه در محدوده فلورا ایرانیکا نکرده است. کوکونن تفاوت اصلی این سه زیرگونه را با وجود تفاوت‌های مورفولوژیکی در جدایی جغرافیایی ذکر می‌کند. این زیرگونه با داشتن سنبله و اوتریکول با عرض کمتر و گلپوش ماده کوتاه‌تر قابل تشخیص از زیرگونه *alsia* می‌باشد و در مقایسه با زیرگونه *brunneola* گلپوش و سنبله به رنگ قرمز قهوه‌ای تیره (در زیرگونه *brunneola* به رنگ قهوه‌ای)، اوتریکول و منقار نیز کوتاه‌تر است.

زیستگاه: چمنزارهای مرطوب مناطق کوهستانی (۲۱۰۰ تا ۳۰۰۰ متر)

پراکندگی جغرافیایی: ایران و آسیای مرکزی

خراسان رضوی: مشهد، شیب شمالی کوه‌های بینالود، بالای روستای زشک، رودخانه عبدا...،

۲۱۰۰ تا ۳۰۰۰ متر، مظفریان (TARI 48846)